

„OPASNOST! JESTE LI VIDJELI? Invazivna vrsta rotan (*Percottus glenii*)“

Alohtona (strana) riblja vrsta je vrsta koja nije prirodno obitavala na određenome području, nego je na njega dospjela namjernim ili nenamjernim unošenjem. Kada se vrsta udomaći u nekom području uzrokujući promjene i ugrožavajući biološku raznolikost, ona postaje invazivna. Novoadaptiranu je vrstu, nažalost, iznimno teško uništiti. Zakon o slatkovodnom ribarstvu i Zakon o zaštiti prirode naše zemlje strogo zabranjuju unos stranih vrsta u otvorene vode. Ipak, u Hrvatskoj već obitava oko 16 unesenih vrsta, uglavnom iz Azije i Sjeverne Amerike. Riblja vrsta koja prirodno obitava na određenome području i na koje se može sama prirodno rasprostraniti, je autohtona (zavičajna) vrsta. Unos kalifornijske pastrave (*Oncorhynchus mykiss*) u rijeku

Ljutoj primjer je negativnog utjecaja unosa riblje vrste na zavičajnu hrvatsku ihtiofaunu. Posljedica je bila izumiranje endemične vrste, gatačke gaovice (*Telestes tothiensis*) u Ljutoj, a time i Hrvatskoj.

Trenutno u Hrvatsku prodire i vrsta zvana rotan (*Percottus glenii*), invazivna vrsta za koju mnogi stručnjaci smatraju da je najopasnija unesena riba do sada. Pojava i širenje ovakve vrste mora se što prije registrirati kako bi se na vrijeme poduzele odgovarajuće mjere. Sportski ribolovci i ostali zaljubljenici u prirodu prvi primjećuju takve pridošlice, te je od velike važnosti da o svom susretu obavijeste i znanstvenu zajednicu. Ovaj letak je izrađen upravo iz razloga kako bi se ta komunikacija maksimalno olakšala.

Babuška

Gambuzija

Kalifornijska pastrava

Sunčanica

Bezribica

Rotan (*Percottus glenii*)

- može narasti i više od 25 cm
- tijelo je malo, ovalno, glava izrazito velika u odnosu na tijelo
- usta su velika i snažna, slična kao kod grgeča
- izgledom podsjeća na grgeča (*Perca*) i peša (*Cottus*) pa je tako dobio i latinsko ime *Percottus*
- ima dvije ledne peraje, repna peraja je ovalna oblika, ispred velikih ovalnih prsnih peraja smještene su trbušne, male i gotovo spojene
- obojenost je varijabilna, od smečkaste do tamnozeleno, strane tijela svijetle ili tamne žutozelene s nepravilnim tamnosmeđim mrljama i brojnim malim svijetložutim do plavozelenim točkama.
- na glavi se nalazi nekoliko tamnih pruga
- na leđnim perajama nalaze se 3-4 tamne pruge
- repna i podrepna peraja imaju nekoliko nizova tamnih točaka

- mrijeste se u svibnju i lipnju, tada mužjaci poprime intenzivno crno obojenje s prelijevajućim plavozelenim točkama po bokovima
- ženka odlaže 300 - 1000 ljepljivih jaja na donju stranu plivajućih objekata, raslinje, korijenje, lišće, kamenje i dr.
- mužjak agresivno čuva i brani jaja i ličinke

Širenje rotana i prilagodbe koje to omogućuju

- iz istočne je Azije unesen u europski dio Rusije 1912. godine, a danas je invazivna vrsta te se očekuje da će se tijekom sljedećeg desetljeća proširiti vodama čitavoga europskog kontinenta
- akvaristika se smatra glavnim razlogom unošenja ove vrste u nova područja (među različitim slivovima)
- u posljednjih je 10 godina po prvi put pronađen u Mađarskoj, Slovačkoj i Poljskoj, dok je u Srbiji i Bugarskoj zabilježen tek nedavno
- u Hrvatskoj je prvi put zabilježen 2008. godine kod Slavonskog Broda
- vrlo je agresivan predator
- mlade jedinke hrane se ličinkama beskralješnjaka, a odrasli malim ribama, ličinkama vodozemaca (osobito vodenjaka) i odraslim vodozemcima, a u nedostatku hrane prisutan je kanibalizam
- nakon unošenja ove vrste, često dolazi do nestanka ili drastičnog smanjenja broja domaćih vrsta riba i vodozemaca
- ako se nastani u vodama Hrvatske, izravno će ugroziti vrste kao što su karas, čikov, linjak, crvenperka, crnka i belica koje nastanjuju slična staništa kao rotan
- nastanjuje sporotekuće i stajaće vode s gusto razvijenom vodenom vegetacijom, osobito bare, močvare i mrtvaje
- iznimno dobro podnosi ekstremne uvjete poput vrlo niske koncentracije kisika i velike raspane temperature (od 1 do više od 30°C) te isušivanje
- zabilježene su jedinke koje su tijekom ljeta bile prekrivene sluzi poput čahure kako bi preživjele nepovoljno razdoblje
- zimi se može gotovo smrznuti i doći u stanje mirovanja, smatra se da tijekom jeseni akumulira soli u tijelu te tako postiže prirodni antifriz
- prezimljuje zakopavanjem u mulj

Rotan (*Percottus glenii*)

Ako ste ulovili ili vidjeli ovu vrstu, molimo Vas da nas obavijestite tako da ispunite i pošaljete obrazac koji se nalazi na ovom letku ili na dolje navedenim Internet stranicama.

JESTE LI VIDJELI? Invazivna vrsta rotan (*Percottus glenii*)

PODATCI O NALAZU

Datum opažanja: _____
Nalazište (grad, mjesto, naselje): _____
Geografske koordinate (ako je moguće): x _____ y _____
Opis nalazišta (izgled, položaj, zanimljivosti): _____

Fotografija ribe: DA NE
Fotografija mjesta nalaza: DA NE

PODATCI O PROMATRAČU

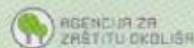
Ime i Prezime: _____
Kontakt: telefon _____ e-mail _____

Obrazac je dostupan na stranicama Agencije za zaštitu okoliša: <http://www.azo.hr/percottus> i Državnog zavoda za zaštitu prirode: http://www.dzrp.hr/inventarizacija_monitoring.html, a može se poslati na sljedeće adrese: percottus@azo.hr ili vrate@dzrp.hr

Nakladnik: Agencija za zaštitu okoliša
Uredili: Aljoša Duplić, Dušan Jelić, Marko Čaleta i Petar Žutinić
Fotografije: Dejan Bojčić, Marko Čaleta, Dušan Jelić, Perica Mustafić

Ispunjene obrasce slati na:

Agencija za zaštitu okoliša,
Odsjek za biološku raznolikost,
ZA AKCIJU "ROTAN"
Trg Maršala Tita 8
10000 Zagreb

Državni zavod za zaštitu prirode,
Odjel za divlje i udomaćene svojte i staništa,
ZA AKCIJU "ROTAN"
Trg Mažuranića 5,
10000 Zagreb

Sa svim daljnjim pitanjima možete se obratiti:
Dušan Jelić, 01/ 55 02 951

Letak su zajedno izradili Agencija za zaštitu okoliša i Hrvatsko društvo za biološka istraživanja jer je invazivna vrsta rotan otkrivena tijekom zajedničkog prikupljanja podataka.